कथंतोषयंतीत्यतआहाखिलमिति सर्वंब्रह्मप्रणवः कार्यकारणोभयरूपत्वात् एतद्वैसत्यकामपरंचापरंचब्रह्मयदोंकारइतिश्रुतेः तत्अखिलदैवतंसर्वदेवतात्मकं वाच्यवाचकयोरभेदात् ओंकारःसर्वदैवत्यइत्यनुक्रमणिकायांकात्यायनवचनाच्च तच्चब्रह्मणिब्रह्मविदिस्थितं अतस्तृप्यतोऽश्नतोब्रह्मविदस्तृप्तस्यच सम्यग्यर्थेषष्ठी ब्रह्मविदितृप्तेसतिदेवाविराडवयवभूताआदित्यादयस्तृप्यंति तथाचोक्तंछांदोग्ये प्राणेतृप्यतिचक्षुस्तृप्यतिचक्षुषितृप्यत्यादित्यस्तृप्यतीत्यादि भुंजानोपिविद्वान्विश्वंतर्पयतिकिमुतयजमानइत्याशयः ॥२०॥ किंचनरसांतरंनाभिनंदतिदृष्ट्वानतुष्यति ॥ २१ ॥ ईदृक्प्रज्ञालाभेहेतुमाह धर्मेति धर्माधाराधर्मैकाश्रयाः धर्मसुखाःधर्मेणैवसुखंयेषां कृत्स्नंकार्याकार्यव्यवसितंनिश्चितंयैःईदृशावयंस्मः नःअस्माकंतत्त्वतःस्वरूपात्बुद्धौचिदाभासात्मकात्सूत्रात्मकप्राणसंज्ञात्भूयःबहुतरंविश्वव्यापकत्वात् प्राणएवसर्वापेक्षयाभूयान्ततोपिबहुतरः प्राणाद्युत्पत्तिस्थानंभूतात्मास्तीतिप्राज्ञः कर्मभिःशुद्धांतःकरणईक्षतेआलोचयति ॥ २२ ॥ तितीर्षवोयत्रगत्वानशोचंतितत्ब्रह्मणःस्थानंसात्विकाःप्राप्नुवंतीतिद्वयोः

अखिलंदैवतंसर्वंब्रह्मब्रह्मणिसंश्रितं॥ तुष्यंतितृप्यतोदेवास्तृप्ताऽतृप्तस्यजाजले ॥ २० ॥ यथासर्वरसैस्तृप्तोनाभिनंदतिकिंचन॥ तथाप्रज्ञानतृप्तस्यनित्यतृप्तिःसुखोदया॥ २१ ॥ धर्माधाराधर्मसुखाःकृत्स्नव्यवसितास्तथा॥ अस्तिनस्तत्त्वतोभूयइतिप्राज्ञस्त्ववेक्षते॥ २२॥ ज्ञानविज्ञानिनःकेचित्परंपारंतितीर्षवः॥ अतीवपुण्यदंपुण्यंपुण्याभिजनसंहितं॥ २३॥ यत्रगत्वानशोचंतिनच्यवंतिव्यथंतिच॥ तेतुतद्ब्रह्मणःस्थानंप्राप्नुवंतीहसात्विकाः॥ २४॥ नैवतेस्वर्गमिच्छंतिनयजंतियशोधनैः॥ सतांवर्त्मानुवर्तंतेयजंतेचाविहिंसया॥ २५॥ वनस्पतीनोषधीश्चफलंमूलंचतेविदुः॥ नचैतानृत्विजोलुब्धायाजयंतिफलार्थिनः॥ ॥ २६॥ स्वमेवचार्थंकुर्वाणायज्ञंचक्रुःपुनर्द्विजाः॥ परिनिष्ठितकर्माणःप्रजानुग्रहकाम्यया॥ २७॥ तस्मात्तानृत्विजोलुब्धायाजयंत्यशुभान्नरान्॥ प्रापयेयुःप्रजाःस्वर्गेस्वधर्माचरणेनवै॥ इतिमेवर्ततेबुद्धिःसमासर्वत्रजाजले॥ २८॥

संबंधः ज्ञानंशास्त्रजंविज्ञानमनुभवस्तद्वंतः ॥ २३ ॥ २४ ॥ नैवेति तेतितीर्षवः तस्यनाममहद्यशइतिश्रुतेर्यशोब्रह्म धनैर्धनसाध्यैःकर्मभिःसतांवर्त्मयोगमनुवर्तंते यजंतेचाविहिंसया ॥ २५ ॥ विदुःहविष्ट्वेन एतान्निर्धनान् ऋत्विजोनयाजयंति यतःफलार्थिनोधनार्थिनः ॥ २६ ॥ कथंतर्हितेयज्ञंसंपादयंतीत्यतआह स्वमेवेति स्वंआत्मानमेवअर्थंयज्ञोपकरणसामग्रींसंकल्पसमकालोत्थांकुर्वाणामानसिकंयज्ञंचक्रुः तथाचोपबृंहितंत्रिताख्यायिकयाप्रागेव मंत्रलिंगंच त्रितःकूपेवहितोदेवान्हवतऊतयइति ऊतयेयज्ञसंतत्यविच्छेदाय परिनिष्ठितंसमापितंकर्मयैस्तेतथाभूताअपिलोकानुग्रहार्थंमानसैर्यज्ञैर्यजंतेइत्यर्थः ॥ २७ ॥ यस्मादेवंविधान्लुब्धाऋत्विजोनयाजयंतितेचतान्नेच्छंतितस्मात्तानेवाशुभान्मोक्षेच्छारहितांस्तेलुब्धाऋत्विजोयाजयंतीत्याह तस्मादिति इतरेतुसाधवःस्वधर्माचरणेनपरान्उपकुर्वंतिनतुधर्मफलंकामयंतेसमबुद्धित्वादित्याह प्रापयेयुरिति इतीति इतिहेतोःसदसद्वृत्त्योर्विभिन्नत्वाद्हंसद्वृत्तमेवानुसरामीत्यर्थः ॥ २८ ॥

Digitized by Google